

पाणलोट विकास चळवळ, सन २०१०-११
निधी वितरित करण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन
ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग,
शासन निर्णय, क्र.पाविच-२०१०/प्र.क्र.४९/जल-८
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक : ३० मार्च, २०११.

संदर्भ :-

- १) शासन निर्णय ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग क्र.जलसं २००८/प्र.क्र.३१/जल-८, दि.२५ ऑगस्ट, २००८.
- २) शासन निर्णय ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग क्र.जलसं २००८/प्र.क्र.५५/जल-८, दि.२७ ऑक्टोबर, २००८.
- ३) शासन निर्णय ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग क्र.पाविजा २००९/प्र.क्र.५३/जल-८, दि.१ जानेवारी, २०१०.
- ४) शासन निर्णय ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग क्र.असक २०१०/प्र.क्र.४३/जल-११, दि. २४ मे, २०१०.
- ५) शासन निर्णय ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग क्र. पाविच २०१०/प्र.क्र.४९/जल-८, दि. २४ मे, २०१०.
- ६) शासन निर्णय ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग क्र. पाविच २०१०/प्र.क्र.४९/जल-८, दि. १ जानेवारी, २०११.
- ७) संचालक, मृदसंधारण व पाणलोट व्यवस्थापन पुणे यांचे पत्र क्र. मृदस/मफुजअ/प्रचार-प्रसिध्दी/५०७/मृद-३, दि. २२ फेब्रुवारी, २०११.
- ८) शासन निर्णय ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग क्र.असक- २०११/प्र.क्र.११/जल-११, दि.३० मार्च, २०११.

प्रस्तावना :-

राज्यातील बहुतांशी क्षेत्र कोरडवाहू असून उपलब्ध जलस्त्रोताचा उपयोग केला तरी देखील ६० टक्के पेक्षा जास्त क्षेत्र कायम स्वरूपी नैसर्गिकरित्या पडणा-या पावसावरच अवलंबून रहाणार आहे. हे लक्षात घेवून पाणलोट क्षेत्रविकासाचा कार्यक्रम गेल्या अनेक वर्षांपासून राज्यात सुरू असून, सुरू केलेले पाणलोट मोठ्या प्रमाणावर अपूर्ण आहेत. हे पाणलोट गतीमान पद्धतीने विकसित करण्याचा धडक कार्यक्रम देखील शासनाने हाती घेतला आहे. महात्मा ज्योतिबा फुले जल व भूमी अभियान प्रामुख्याने लोकसहभागातून राज्यात गेली काही वर्षे सुरू आहे. या व्यतिरिक्त महाराष्ट्र ग्रामीण रोजगार हमी योजनेअंतर्गत देखील जलसंधारणाच्या कामास फार मोठे महत्व आहे. मृद व जलसंधारण, महाराष्ट्र ग्रामीण रोजगार हमी योजना, त्या अनुषंगाने संबंधित कार्यक्रमाची जनजागृती मोहिम रावविण्यासाठी नियोजन विभागाच्या दिनांक १४ ऑगस्ट, २००७ अन्वये मान्यता देण्यात आली आहे.

२. हे सर्व प्रयत्न होत असले तरी देखील राज्यातील पाणलोट विकासाकरीता उपलब्ध असलेल्या क्षेत्राची व्यापकता फार मोठी असल्याने, मृद व जलसंवर्धनाचे उद्दिष्ट सर्वसामान्य जनतेपर्यंत पोहोचविण्यासाठी जलसंधारणाकरीता पाणलोट विकास चळवळ कार्यक्रम रावविण्याचा निर्णय शासनाने संदर्भाधीन १ येथील दिनांक २५ ऑगस्ट २००८ च्या शासन निर्णयाद्वारे घेतला. या कार्यक्रमाची अंमलबजावणी सन २००८-०९ व २००९-१० मध्ये करण्यात आली आहे. सन २०१०-११ मध्ये सदर योजना रावविण्यास रावविण्यात आली असून दि. २४ मे, २०१० च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आली आहे. या शासन निर्णयान्वये सन २०१०-११ मध्ये वक्षिसे या उद्दीष्टासाठी रु. १००.०० लाख व जाहिरात व प्रसिध्दी या उद्दीष्टासाठी रु. १००.०० लाख निधी अर्थसंकल्पीत झाला आहे. त्यापैकी जाहिरात व प्रसिध्दी या उद्दीष्टासाठी रु. १००.०० लाख निधी वर नमूद दिनांक २४ मे, २०१० व दिनांक १ जानेवारी, २०११ च्या शासन निर्णयान्वये वितरित करण्यात आला आहे.

३. आता वर नमूद दिनांक २२ फेब्रुवारी, २०११ च्या पत्रान्वये संचालक मृदसंधारण यांनी महात्मा फुले जल व भूमी संधारण अभियान सन २०११-१२ या वर्षामध्ये सुरू ठेवण्यासाठी मंजूरी मागितली असून या अभियानाच्या जाहिरातीसाठी सन २०१०-११ मध्ये पाणलोट विकास चळवळ कार्यक्रमातील वक्षिसे या उद्दीष्टासाठी अर्थसंकल्पीत केलेल्या व अद्याप अवितरित अमलेला रु.

१००.०० लाख इतका निधी पुनर्विनियोजनाने जाहिरात व प्रसिध्दी या उद्दीष्टासाठी उपलब्ध करून देण्याची विनंती केली आहे. त्यास अनुसरून सदर पुनर्विनियोजनास वर क्र ८ येथे नमूद करण्यात आलेल्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आली आहे. वित्त विभागाने वक्षिस या उद्दीष्टासाठी अर्थसंकल्पित करण्यात आलेल्या रु. १००.०० लाख तरतूदीपैकी रु. ८०.०० लाख निधी वितरीत करण्यास मंजूरी दिली आहे. त्यामुळे पुनर्विनियोजनाने उपलब्ध झालेली व वित्त विभागाने वितरणास मान्यता दिलेली रु. ८०.०० लाख तरतूद जाहिरात व प्रसिध्दी या बाबीसाठी उपलब्ध करून देण्याची वाव शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

जलसंधारणाचा कार्यक्रम अधिक व्यापक करणे, पाणलोट विकास कार्यक्रमाच्या प्रत्येक टप्प्यात लोकसहभाग घेणे, याकरीता विविध स्तरावर सातत्याने प्रसिध्दी देणे, पाणलोट सप्ताह आयोजित करणे इत्यादी माध्यमाद्वारे पाणलोट विकास चळवळ कार्यक्रम सन २०१०-११ मध्ये रावविण्यास संदर्भाधिन ५ येथील दिनांक २४ मे, २०१० च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आलेली आहे. वरील उद्दिष्ट साध्य करण्यासाठी वृत्तपत्रे, मासिके, आकाशवाणी, दूरदर्शन, जाहिराती इत्यादी विविध माध्यमांद्वारे प्रसिध्दी करणे आणि या विषयाशी निगडित कार्यशाळा, चर्चासत्रे आयोजित करणे, विविध पाणलोट विषयीच्या स्पर्धा आयोजित करणे, शैक्षणिक उपक्रमांद्वारे प्रचार व प्रसिध्दी करणे, प्रक्षेत्र भेटी, यशोगाथा प्रसिध्दी इत्यादी सर्व माध्यमांद्वारे पाणलोट विकास चळवळ रावविण्यास संदर्भाधिन ५ येथील दिनांक २४ मे, २०१० च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आलेली आहे. त्यासाठी वर नमूद दिनांक २४ मे, २०१० व दिनांक १ जानेवारी, २०११ च्या शासन निर्णयान्वये रु. १००.०० लाख निधी वितरीत करण्यात आला आहे.

२. आता संचालक मृदसंधारण यांनी त्यांच्या वर नमूद दिनांक २२ फेब्रुवारी, २०११ च्या पत्रान्वये महात्मा फुले जल व भुमी संधारण अभियान सन २०११-१२ या वर्षामध्ये सुरु ठेवण्यासाठी मंजूरी मागितली असून या अभियानाच्या जाहिरातीसाठी सन २०१०-११ मध्ये पाणलोट विकास चळवळ कार्यक्रमातील वक्षिस या उद्दीष्टासाठी अर्थसंकल्पित केलेल्या व अद्याप अविनरीत असलेला रु. १००.०० लाख इतका निधी पुनर्विनियोजनाने जाहिरात व प्रसिध्दी या उद्दीष्टासाठी उपलब्ध करून देण्याची विनंती केली आहे. अविनरीत रु. १००.०० लाख निधीपैकी वित्त विभागाने रु. ८०.०० लाख निधी वितरीत करण्यास मंजूरी दिल्याने वर क्र. ८ येथे नमूद शासन निर्णयान्वये जाहिरात व प्रसिध्दी या उद्दीष्टासाठी पुनर्विनियोजनाने उपलब्ध रु. ८०.०० लाख (रुपये ऐंशी लाख फक्त) तरतूद प्रस्तुत शासन निर्णयान्वये वितरीत करण्यात येत आहे. सदर तरतूद खर्च करण्यासाठी आयुक्त, कृषि, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्या अधिनस्त ठेवण्यात येत आहे.

३. सदर तरतूद महात्मा फुले जल व भुमी संधारण अभियानाच्या जाहिरातीसाठी व जनजागृतीसाठी संबंधीत जिल्ह्यांना वितरीत करण्यास आयुक्त कृषि यांना प्रधिकृत करण्यात येत आहे. त्यांनी सदर निधी खर्च करण्यासाठी आवश्यक त्या मार्गदर्शक सूचना निर्गमित कराव्यात.

४. हा निधी खर्च करण्यासाठी आयुक्त, कृषि यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. याबाबतचा खर्च खालील लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा.

लेखाशिर्ष,

"मागणी क्रमांक एल-७, ४४०२- मृद व जलसंधारण यावरील भांडवली खर्च -

१०२ (दोन) पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना

१०२ (०१) (०१) पाणलोट विकास चळवळ, प्रसिध्दी व पारितोषिक योजना

(४४०२ २३५१)

२६, जाहिरात व प्रसिध्दी "

५. वितरीत केलेला निधी मंजूर केलेल्या बावींवर खर्च होईल याची दक्षता घेण्यात यावी. या कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीसाठी केलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल शासनास नियमितपणे सादर करण्यात यावा.

६. हा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या परिपत्रक क्रमांक : अंदाज-२०.१०/प्र.क्र.७१/२०१०/अर्थसंकल्प-३, दि.१८ मे, २०१० अन्वये प्रशासकिय विभागांना प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारानुसार तसेच वित्त विभागाने त्यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. १२३/व्यय-१५ व अनौपचारिक संदर्भ क्र. २६३/ अर्थसंकल्प-१७, दिनांक १६ मार्च, २०११ अन्वये दिलेल्या मान्यतेनुसार व संदर्भाधिन क्र. ८ येथे नमूद शासन निर्णयान्वये करण्यात आलेल्या पुनर्विनियोजनास अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

७. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेवसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०११०३३०१६२५०७००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(वि.रा.ठाकूर)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा.मंत्री (जलसंधारण), यांचे खाजगी सचिव
मा.राज्यमंत्री, (जलसंधारण) यांचे खाजगी सचिव
मा.उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य जलसंधारण सल्लागार परिषद,
प्रमुख मार्गदर्शक, महाराष्ट्र राज्य जलसंधारण सल्लागार परिषद,
आयुक्त (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
संचालक, मृदसंधारण व पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
सर्व संचालक, कृषि आयुक्तालय, पुणे
सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक,
सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी,
महालेखापाल-१/२, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई/नागपूर (लेखा परिक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता)
अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
निवासी लेखापरीक्षा अधिकारी, मुंबई
जिल्हा कोषागार अधिकारी, सर्व
नियोजन विभाग/वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
सर्व उपसचिव/अवर सचिव/कक्ष अधिकारी, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग
जल-८ (निवड नस्ती), ग्रा.वि.व ज.सं.विभाग, मंत्रालय, मुंबई.